

OBWIESZCZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 26 marca 1997 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy — Karta Nauczyciela.

1. Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 87, poz. 396) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:
- 1) obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1982 r. o sprostowaniu błędów (Dz. U. Nr 25, poz. 187);
  - 2) ustawą z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214);
  - 3) ustawą z dnia 1 lutego 1983 r. o zmianie niektórych przepisów o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego i o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 5, poz. 33);
  - 4) ustawą z dnia 16 czerwca 1988 r. o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady funkcjonowania terenowych organów władzy i administracji państwowej (Dz. U. Nr 19, poz. 132);
  - 5) ustawą z dnia 31 stycznia 1989 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej (Dz. U. Nr 4, poz. 24);
  - 6) ustawą z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192);
  - 7) ustawą z dnia 17 maja 1990 r. o zmianie ustawy o rozwoju systemu oświaty i wychowania oraz ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 34, poz. 197);
  - 8) ustawą z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198);

- 9) ustawą z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206);
- 10) ustawą z dnia 28 września 1990 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 72, poz. 423);
- 11) ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425);
- 12) ustawą z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450);
- 13) ustawą z dnia 5 czerwca 1992 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 53, poz. 252 i z 1996 r. Nr 87, poz. 396);
- 14) ustawą z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. Nr 54, poz. 254);
- 15) ustawą z dnia 16 października 1992 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o orderach i odznaczeniach, uchylające przepisy o tytułach honorowych oraz zmieniające niektóre ustawy (Dz. U. Nr 90, poz. 451);
- 16) ustawą z dnia 10 grudnia 1993 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 129, poz. 602);
- 17) ustawą z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. Nr 43, poz. 163);
- 18) ustawą z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 105, poz. 509);
- 19) ustawą z dnia 29 września 1994 r. o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 547);
- 20) ustawą z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 681);
- 21) ustawą z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113);
- 22) ustawą z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 87, poz. 396);
- 23) ustawą z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zmianie niektórych ustaw normujących funkcjonowanie gospo-
- darki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 496)
- i zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu.
2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela nie obejmuje następujących przepisów:
- 1) art. 53 i 55 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214), które stanowią:
- „Art. 53. 1.^{a)} Urzędnikom państwowym zatrudnionym na stanowisku kuratora oświaty lub zatrudnionym w urzędach organów administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych przysługują uprawnienia określone w art. 30, 31, 32 ust. 3, art. 33, 36, 46, 50—52, 57—60, 86 i 88—90 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela, a okres zatrudnienia na tych stanowiskach wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia nauczyciela określone w tej ustawie.
2. (skreślony)^{b)}.
3. Rada Ministrów może określać kategorię urzędników państwowych, którzy korzystać będą z uprawnień szczególnych w zakresie płac i innych świadczeń przewidzianych w przepisach obowiązujących w dniu wejścia w życie ustawy.”
- „Art. 55. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1983 r.”;
- 2) art. 15 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zmianie niektórych przepisów o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego i o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 5, poz. 33), który stanowi:
- „Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r., z tym że przepisy tej ustawy dotyczące zasiłku chorobowego oraz art. 8 pkt 1 i art. 9 pkt 1 wchodzi w życie z dniem 1 marca 1983 r.”;
- ^{a)} Ustęp 1 w brzmieniu ustalonym przez art. 98 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425), która weszła w życie z dniem 25 października 1991 r.
- ^{b)} Przez art. 1 lit. b) ustawy z dnia 29 maja 1989 r. zmieniającej ustawę o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 34, poz. 182), która weszła w życie z dniem 1 września 1989 r.

- 3) art. 19 ustawy z dnia 16 czerwca 1988 r. o zmianie niektórych ustaw regulujących zasady funkcjonowania terenowych organów władzy i administracji państwowej (Dz. U. Nr 19, poz. 132), który stanowi:
- „Art. 19. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1989 r., z wyjątkiem art. 18, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 4) art. 12 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej (Dz. U. Nr 4, poz. 24), który stanowi:
- „Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1989 r.”;
- 5) art. 81 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie uprawnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192), który stanowi:
- „Art. 81. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1989 r.”;
- 6) art. 4 ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o zmianie ustawy o rozwoju systemu oświaty i wychowania oraz ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 34, poz. 197), który stanowi:
- „Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem 26 maja 1990 r.”;
- 7) art. 1 pkt 18 i art. 47 ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 34, poz. 198), które stanowią:
- „Art. 1. Do właściwości organów gminy przechodzą — jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej — jako zadania własne, określone w ustawach zadania i odpowiadające im kompetencje należące dotychczas do rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego, a w szczególności:“
- „18) z ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 187, Nr 31, poz. 214, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 35, poz. 192 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 197): wykonywanie zadań organu nadzorującego w zakresie stosunku pracy nauczycieli przedszkoli oraz nauczycieli szkół prowadzonych przez gminę;“
- „Art. 47. Ustawa wchodzi w życie z dniem 27 maja 1990 r.”;
- 8) art. 31 ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 36, poz. 206), który stanowi:
- „Art. 31. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1990 r., z tym że art. 17 uzyskuje moc od dnia 27 marca 1990 r.;
- 9) art. 2 ustawy z dnia 28 września 1990 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 72, poz. 423), który stanowi:
- „Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 września 1990 r.”;
- 10) art. 115 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425), który stanowi:
- „Art. 115. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepisy rozdziału 7 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1992 r.”;
- 11) art. 46 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450), który stanowi:
- „Art. 46. 1. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z tym że przepisy art. 22, 24, 34 i 40 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1992 r., z uwzględnieniem ust. 2 i 3.
2. Przepisy art. 24 w stosunku do osób wykonujących pracę nauczyciela wchodzi w życie z dniem 1 września 1992 r.
3. Przepisy art. 39 mają zastosowanie do nagród wypłacanych z zakładowego funduszu nagród, poczynając od nagród wypłaconych za 1991 r.”;
- 12) art. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1992 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 53, poz. 252 i z 1996 r. Nr 87, poz. 396), który stanowi:
- „Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 10, który wchodzi w życie z pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym ustawa została ogłoszona.”;
- 13) art. 11 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. Nr 54, poz. 254), który stanowi:
- „Art. 11. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1993 r., z tym że art. 10 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 14) art. 14 ustawy z dnia 16 października 1992 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o orderach i odznaczeniach, uchylające przepisy o tytułach honorowych oraz zmieniające niektóre ustawy (Dz. U. Nr 90, poz. 451), który stanowi:
- „Art. 14. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 15) art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zmianie niektórych ustaw dotyczących zaopatrzenia emerytalnego (Dz. U. Nr 129, poz. 602), który stanowi:
- „Art. 6. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1994 r.”;
- 16) art. 23 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. Nr 43, poz. 163), który stanowi:
- „Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1994 r.”;
- 17) art. 68 ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 105, poz. 509), który stanowi:
- „Art. 68. 1. Ustawa wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Do czasu wydania przepisów, o których mowa w art. 26, lecz nie dłużej niż przez sześć miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, zachowują moc przepisy wykonawcze, wydane na podstawie art. 15 ust. 4 ustawy wymienionej w art. 67 pkt 2, w zakresie dotyczącym ustalania wysokości czynszu najmu. W tym samym okresie osoby, o których mowa w art. 46 ustawy wymienionej w art. 53, opłacają czynsz najmu w wysokości pokrywającej koszty eksploatacji tych domów i lokali mieszkalnych.
3. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 54 ust. 4 ustawy wymienionej w art. 67 pkt 2 zachowują moc nie dłużej niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.”;
- 18) art. 20 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 547), który stanowi:
- „Art. 20. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 13, 17 i 19, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, oraz art. 18 ust. 4, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1995 r.”;
- 19) art. 7 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 681), który stanowi:
- „Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1996 r.”;
- 20) art. 67 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113), który stanowi:
- „Art. 67. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów art. 59 i 60, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1996 r. i mają zastosowanie do dochodów uzyskiwanych od tego dnia.”;
- 21) art. 2—9 i 11 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 87, poz. 396), które stanowią:
- „Art. 2. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 141, z 1975 r. Nr 16, poz. 91, z 1981 r. Nr 6, poz. 23, z 1982 r. Nr 31, poz. 214, z 1985 r. Nr 20, poz. 85 i Nr 35, poz. 162, z 1986 r. Nr 42, poz. 201, z 1987 r. Nr 21, poz. 124, z 1988 r. Nr 20, poz. 134, z 1989 r. Nr 20, poz. 107 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 4, poz. 19, Nr 43, poz. 251 i Nr 55, poz. 319, z 1991 r. Nr 53, poz. 226, Nr 55, poz. 236 i 237, z 1994 r. Nr 113, poz. 547, z 1995 r. Nr 16, poz. 77 oraz z 1996 r. Nr 24, poz. 110) w art. 241¹⁴ dodaje się § 3 w brzmieniu:
- «§ 3. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy dla nauczycieli zawierają podmioty wskazane w art. 36 Karty Nauczyciela».
- Art. 3. W ustawie z dnia 5 czerwca 1992 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 53, poz. 252) skreśla się art. 2.
- Art. 4. W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o zmianie ustawy — Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 547 i z 1995 r. Nr 1, poz. 2) skreśla się art. 19.
- Art. 5. 1. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania stają się nauczycielami mianowanymi w rozumieniu ustawy.
2. Do nauczycieli, którzy do dnia wejścia w życie ustawy nie zostali mianowani, a mają okres zatrudnienia co najmniej 2 lata, stosuje się przepisy dotychczasowe dotyczące oceniania pracy nauczyciela przed mianowaniem, z wyłączeniem zasady uzyskiwania mianowania z mocy prawa.
- Art. 6. Do spłaty lub umorzenia kredytów udzielonych nauczycielom na podstawie art. 61 ust. 3 ustawy wymienionej w art. 1 stosuje się przepisy dotychczasowe.
- Art. 7. Do nauczycieli, którzy w dniu wejścia w życie ustawy przebywają na urlopie dla poratowania zdrowia, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 8. W sprawach wszczętych, a nie zakończonych do dnia wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy niniejszej ustawy.

Art. 9. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie stosuje się dotychczasowe przepisy wykonawcze ze zmianami wynikającymi z tej ustawy, nie dłużej jednak niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy."

„Art. 11. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów ustawy wymienionej w art. 1 w zakresie dotyczącym art. 47 ust. 1 pkt 5, art. 64 ust. 3, art. 66 ust. 2 oraz art. 70a, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.”;

22) art. 84 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zmianie niektórych ustaw normujących funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 496), który stanowi:

„Art. 84. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1997 r., z wyjątkiem art. 3, art. 7, art. 9, art. 10, art. 20, art. 24, art. 32, art. 34, art. 37, art. 45—47, art. 50, art. 66, art. 73 ust. 1, 2 i 4, art. 74, art. 76, art. 79, art. 80 i art. 82, które wchodzi w życie z dniem 1 października 1996 r., oraz art. 41, który wchodzi w życie z dniem wejścia w życie ustawy konstytucyjnej z dnia 21 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 106, poz. 488).”

3. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela nie obejmuje przepisów art. 50, 89 i 91 w brzmieniu:

„Art. 50.^{c)} 1. Tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel Rzeczypospolitej Polskiej” nadawany będzie zasłużonym nauczycielom za szczególnie wybitne osiągnięcia w wieloletniej pracy pedagogicznej.

2. Tytuł honorowy „Zasłużony Nauczyciel Rzeczypospolitej Polskiej” nadaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określa:

1) wzór odznaki tytułu honorowego,

2) tryb przedstawiania wniosków o nadanie tytułu honorowego,

3) tryb wręczania odznaki i dyplomu o nadaniu tytułu honorowego,

4) sposób noszenia odznaki tytułu honorowego.”

„Art. 89.^{d)} 1. Nauczycielom uprawnionym do emerytury lub renty inwalidzkiej przysługuje dodatek do emerytury lub renty w wysokości 15% podstawy wymiaru tych świadczeń, jeśli uprawniony do emerytury wykonywał pracę nauczycielską w szkole co najmniej przez 15 lat, a uprawniony do renty — co najmniej przez 5 lat.

2. Przepis ust. 1 dotyczy zarówno nauczycieli, którzy przejdą na emeryturę lub rentę po dniu wejścia w życie ustawy, jak i tych, którzy przeszli na emeryturę lub rentę inwalidzką przed tą datą.

3. Przyznanie dodatku wymienionego w ust. 1 dla nauczycieli, którzy przeszli na emeryturę lub rentę przed dniem wejścia w życie ustawy, następuje na ich wniosek.”

„Art. 91.^{e)} Podstawa wymiaru emerytury, renty inwalidzkiej i renty rodzinnej ulega corocznym podwyżkom stosownie do wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej w roku poprzedzającym rok podwyżki — na zasadach i w terminach określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin”.

— jako wygasłych.

Minister Edukacji Narodowej: *J.J. Wiatr*

^{c)} W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 21 ustawy powołanej w przypisie a).

^{d)} Ustępy 1 i 3 w brzmieniu ustalonym przez art. 8 pkt 2 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zmianie niektórych przepisów o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego i o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 5, poz. 33), która weszła w życie z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r.

^{e)} W brzmieniu ustalonym przez art. 8 pkt 4 ustawy powołanej w przypisie d).

Załącznik do obwieszczenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 marca 1997 r. (poz. 357)

USTAWA

z dnia 26 stycznia 1982 r.

Karta Nauczyciela.

Mając na względzie doniosłą rolę oświaty i wychowania w Rzeczypospolitej Polskiej¹⁾, pragnąc dać wyraz szczególnej randze społecznej zawodu nauczyciela zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami, otwierając niniejszą ustawą drogę do dalszych uregulowań prawnych systemu edukacji narodowej, stanowi się, co następuje:

Rozdział 1

Postanowienia wstępne

Art. 1.²⁾ 1. Ustawie podlegają nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w:

- 1) publicznych przedszkolach, szkołach, zakładach kształcenia nauczycieli, placówkach doskonalenia nauczycieli oraz placówkach kształcenia ustawicznego,
- 2) placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych prowadzonych przez ministrów i inne organy administracji państwowej oraz gminy,
- 3) przedszkolach, szkołach i zespołach pozalekcyjnych zajęć wychowawczych, zorganizowanych w publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz w domach pomocy społecznej,
- 4) zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych oraz w szkołach przy zakładach karnych,
- 5) bibliotekach szkolnych i pedagogicznych, ośrodkach metodycznych, poradniach psychologiczno-pedagogicznych i w innych poradniach specjalistycznych,
- 6) placówkach kształcenia artystycznego dzieci i młodzieży, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych, prowadzonych przez spółdzielnie, instytucje i organizacje społeczne, które działalność oświatowo-wychowawczą i kształcenie artystyczne prowadzą na podstawie statutu.

2. Ustawie podlegają również nauczyciele zatrudnieni w:

- 1) urzędach organów administracji państwowej oraz jednostkach organizacyjnych powołanych przez te organy na podstawie art. 25 ust. 3 ustawy o systemie oświaty na stanowiskach wymagających kwa-

lifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą,

- 2) organizacjach społecznych oraz związkach zawodowych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą,
- 3) szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych w zakresie ustalonym ustawą.

Art. 2.³⁾ Przepisów ustawy, z wyjątkiem art. 50 i 59, nie stosuje się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariuszy Policji i pożarnictwa:

- 1) zajmujących stanowiska nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych wojskowych i resortu spraw wewnętrznych i administracji⁴⁾,
- 2) wyznaczonych do wykonywania zadań poza wojskiem i resortem spraw wewnętrznych i administracji⁴⁾ na stanowiskach wymienionych w art. 1.

Art. 3.⁵⁾ Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) nauczycielach bez bliższego określenia — rozumie się przez to nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w przedszkolach, szkołach i placówkach wymienionych w art. 1 ust. 1,
- 2) szkołach bez bliższego określenia — rozumie się przez to przedszkola, szkoły i inne placówki wymienione w art. 1 ust. 1,
- 3) zainteresowanych ministrach bez bliższego określenia — rozumie się przez to również centralne organy instytucji i organizacji społecznych prowadzących statutową działalność oświatowo-wychowawczą i kształcenie artystyczne,
- 4) związkach zawodowych — rozumie się przez to związek zawodowy, którego członkiem jest nauczyciel, a jeżeli nauczyciel nie jest członkiem żadnego związku, to związek zawodowy zrzeszający nauczycieli wskazany przez nauczyciela,
- 5) ustawie o systemie oświaty — rozumie się ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153).

Art. 4. 1. Zasady współdziałania w dziedzinie oświaty i wychowania organów administracji państwowej ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli nie ustalone w ustawie o związkach zawodo-

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 3 ustawy powołanej w przypisie 1. Art. 50 utracił moc w związku z art. 12 ustawy z dnia 16 października 1992 r. — powołanej w przypisie 61.

⁴⁾ Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. — Przepisy wprowadzające ustawy reformujące funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 497), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425), która weszła w życie z dniem 25 października 1991 r.

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1996 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 87, poz. 396), która weszła w życie z dniem 7 sierpnia 1996 r.

wych określa porozumienie zawarte przez Ministra Edukacji Narodowej⁶⁾ lub przez właściwego ministra z naczelnymi organami tych związków.

2.⁷⁾ Rozporządzenia i zarządzenia przewidziane ustawą podlegają uzgodnieniu ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli.

Art. 5. 1. Minister Edukacji Narodowej⁶⁾, w drodze rozporządzenia, może rozciągnąć przepisy ustawy lub niektóre jej postanowienia na:

- 1) nauczycieli szkół i placówek szkolących oraz oświatowo-wychowawczych innych niż wymienione w art. 1,
  - 2)⁸⁾ pracowników pełniących funkcję instruktorów oraz kierowników praktycznej nauki zawodu lub prowadzących pracę wychowawczą z młodocianymi pracownikami w placówkach zbiorowego zakwaterowania oraz w Ochotniczych Hufcach Pracy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie,
  - 3) pracowników pedagogicznych zatrudnionych na stanowiskach nauczycieli w ośrodkach szkolenia i doskonalenia kadr i ośrodkach szkolenia zawodowego oraz zawodowych kuratorów sądowych,
  - 4)⁹⁾ trenerów zatrudnionych w szkołach i klasach z rozszerzonym programem wychowania fizycznego, szkołach i klasach sportowych, szkołach i klasach mistrzostwa sportowego, placówkach wychowania pozaszkolnego oraz w uczniowskich klubach sportowych, a także trenerów zatrudnionych w innych klubach sportowych, dla których praca z dziećmi i młodzieżą stanowi podstawowe zajęcie — w porozumieniu z Prezesem Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki.
2. (skreślony)¹⁰⁾.

Rozdział 2

Obowiązki nauczycieli

Art. 6.¹¹⁾ Nauczyciel obowiązany jest rzetelnie realizować podstawowe funkcje szkoły: dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą; dążyć do pełni rozwoju osobowości ucznia i własnej. Nauczyciel obowiązany jest kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny; w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; w duchu humanizmu, tolerancji, wolności sumienia, sprawiedliwości społecznej i szacunku dla

pracy; dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.

Art. 6a.¹²⁾ 1. Praca nauczyciela podlega ocenie. Pierwszej oceny pracy nauczyciela zatrudnionego po raz pierwszy w szkole na podstawie umowy o pracę dokonuje się do końca pierwszego półrocza w drugim roku pracy. Drugiej oceny pracy nauczyciela, który uzyskał pierwszą ocenę co najmniej wyróżniającą, dokonuje się pod koniec trzeciego roku pracy, a nauczyciela, który uzyskał ocenę dobrą lub zadowalającą — w czwartym roku pracy, w takim terminie, aby w razie wniesienia odwołania od ustalonej oceny postępowanie odwoławcze mogło być zakończone na miesiąc przed zakończeniem zajęć szkolnych.

2. Nauczyciel, który nie został oceniony w okresach wymienionych w ust. 1, ma prawo wystąpić do dyrektora szkoły o dokonanie oceny, a dyrektor szkoły — obowiązek dokonania oceny w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące od daty zgłoszenia wniosku.

3. Po okresach wymienionych w ust. 1 ocena pracy nauczyciela może być dokonana w każdym czasie, na wniosek nauczyciela, dyrektora szkoły, organu sprawującego nadzór pedagogiczny, organu prowadzącego szkołę i rady szkoły.

4. Ocena pracy nauczyciela ma charakter opisowy i jest zakończona stwierdzeniem uogólniającym:

- 1) szczególnie wyróżniająca,
- 2) wyróżniająca,
- 3) dobra,
- 4) zadowalająca,
- 5) negatywna.

5. Oceny pracy nauczyciela dokonuje dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

6. Oceny pracy nauczyciela, któremu powierzono stanowisko dyrektora szkoły, dokonuje:

- 1) organ prowadzący szkołę, jeżeli jest równocześnie organem sprawującym nadzór pedagogiczny nad szkołą, albo
- 2) organ sprawujący nadzór pedagogiczny w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, jeżeli organ prowadzący szkołę nie sprawuje nadzoru pedagogicznego.

7. Organy, o których mowa w ust. 6, dokonują oceny pracy dyrektora szkoły po zasięgnięciu opinii rady szkoły i zakładowych organizacji związkowych działających w tej szkole.

8. Ocenę pracy ustala się po zapoznaniu nauczyciela z jej projektem oraz wysłuchaniu jego uwag i zastrzeżeń.

9. Od ustalonej oceny pracy, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, przysługuje:

⁶⁾ Zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 23 października 1987 r. o utworzeniu urzędu Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 33, poz. 178), która weszła w życie z dniem 24 października 1987 r.

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 5 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 1 i art. 1 pkt 4 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁹⁾ Dodany przez art. 58 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. Nr 25, poz. 113), która weszła w życie z dniem 6 kwietnia 1996 r.

¹⁰⁾ Przez art. 97 pkt 5 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 1.

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 5 ustawy powołanej w przypisie 2.

¹²⁾ Dodany przez art. 1 pkt 6 ustawy powołanej w przypisie 2.

- 1) nauczycielowi — prawo wniesienia odwołania, za pośrednictwem dyrektora szkoły, do organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą,
- 2) nauczycielowi, któremu powierzono stanowisko dyrektora szkoły — prawo złożenia wniosku o ponowne ustalenie oceny jego pracy do organu, który tę ocenę ustalił.

10. Organ, o którym mowa w ust. 9, powołuje w celu rozpatrzenia odwołania lub wniosku zespół oceniający. Od oceny dokonanej przez zespół oceniający nie przysługuje odwołanie.

11. Od ocen określonych w art. 10 ust. 2 pkt 7, od których uzależnione jest mianowanie, odwołanie lub wnioski, przysługuje odpowiednio nauczycielowi zgodnie z ust. 9, organowi prowadzącemu szkołę oraz organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny, w terminie 14 dni od dnia otrzymania oceny. Organ sprawujący nadzór pedagogiczny rozpatruje sprawy w trybie określonym w ust. 10.

12. Minister Edukacji Narodowej, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych, nauczycieli przedmiotów zawodowych w średnich szkołach medycznych, nauczycieli przedmiotów zawodowych w szkołach rolniczych i gospodarki żywnościowej, nauczycieli zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich i rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych odpowiednio — Minister Kultury i Sztuki, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej, określają, w drodze rozporządzenia:

- 1) kryteria oraz szczegółowe zasady i tryb dokonywania oceny pracy nauczyciela, tryb postępowania odwoławczego oraz szczegółowe zasady powoływania przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny składu zespołu oceniającego,
- 2) zadania i obowiązki dyrektora szkoły w zakresie opieki nad nauczycielami rozpoczynającymi pracę w zawodzie.

Art. 7. 1. Szkołą kieruje dyrektor, który jest jej przedstawicielem na zewnątrz, przełożonym służbowym wszystkich pracowników szkoły, przewodniczącym rady pedagogicznej. Dyrektor sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą uczącą się w szkole.

2. Dyrektor szkoły odpowiedzialny jest w szczególności za:

- 1) dydaktyczny i wychowawczy poziom szkoły,
- 2)¹³⁾ realizację zadań zgodnie z uchwałami rady pedagogicznej i rady szkoły, podjętymi w ramach ich kompetencji stanowiących, oraz zarządzeniami organów nadzorujących szkołę,
- 3) tworzenie warunków do rozwijania samorządnej i samodzielnej pracy uczniów i wychowanków,
- 4) zapewnienie pomocy nauczycielom w realizacji ich zadań i ich doskonaleniu zawodowym,

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 7 ustawy powołanej w przypisie 1.

- 5) zapewnienie w miarę możliwości odpowiednich warunków organizacyjnych do realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych.

3.¹⁴⁾ Nauczyciele, którym powierzone zostały stanowiska kierownicze w szkole, poza obowiązkami wymienionymi w ust. 2 i w art. 6 wykonują ponadto inne zadania związane z powierzonym stanowiskiem, określone w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami przez Ministra Edukacji Narodowej, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych — przez Ministra Kultury i Sztuki.

Art. 8.¹⁵⁾ Organy uprawnione do sprawowania nadzoru pedagogicznego oraz zasady sprawowania tego nadzoru określają odrębne przepisy.

Rozdział 3

Wymagania kwalifikacyjne

Art. 9. 1. Stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która:

- 1)¹⁶⁾ posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli i podejmuje pracę na stanowisku, do którego są to wystarczające kwalifikacje,
- 2) przestrzega podstawowych zasad moralnych,
- 3) spełnia warunki zdrowotne niezbędne do wykonywania zawodu.

2. Minister Edukacji Narodowej⁶⁾, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych — Minister Kultury i Sztuki, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe kwalifikacje wymagane od nauczycieli oraz szkoły i wypadki, w których można zatrudnić nauczycieli nie mających wyższego wykształcenia.

3. Minister Kultury i Sztuki może określać szkoły i inne placówki kształcenia artystycznego, w których stanowiska nauczycieli mogą zajmować osoby mające ukończoną szkołę artystyczną II stopnia w zakresie kierunku odpowiadającego nauczaniemu przedmiotom.

Rozdział 4

Nawiązanie, zmiana i rozwiązywanie stosunku pracy

Art. 10. 1. Stosunek pracy z nauczycielem nawiązuje się na podstawie mianowania lub umowy o pracę.

2. Stosunek pracy z nauczycielem nawiązuje się przez mianowanie, jeżeli:

- 1) posiada obywatelstwo polskie,
- 2) posiada pełną zdolność do czynności prawnych,

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 7 ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 8 ustawy powołanej w przypisie 1.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 8 ustawy powołanej w przypisie 2.

- 3) korzysta z praw publicznych,
- 4) nie toczy się przeciwko niemu postępowanie karne lub o ubezwłasnowolnienie,
- 5) posiada wymagane kwalifikacje do zajmowania danego stanowiska,
- 6) może być zatrudniony w pełnym wymiarze zajęć na czas nie określony,
- 7)¹⁷⁾ bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, pracę pedagogiczną w szkole w pełnym wymiarze zajęć co najmniej przez 3 lata i w tym okresie uzyskał dwie oceny co najmniej wyróżniające, na zasadach i w trybie określonym w art. 6a, lub bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie, zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami, pracę pedagogiczną w szkole w pełnym wymiarze zajęć przez 4 lata pracy i na koniec czwartego roku pracy uzyskał co najmniej ocenę dobrą albo bezpośrednio przed mianowaniem wykonywał nieprzerwanie jako nauczyciel akademicki pracę dydaktyczną w szkole wyższej co najmniej przez 3 lata i uzyskał ocenę pozytywną w tym zakresie,
- 8) (skreślony)¹⁸⁾.

2a.¹⁹⁾ Stosunek pracy z nauczycielem nawiązuje się przez mianowanie również w wypadku ponownego zatrudnienia nauczyciela mianowanego, jeżeli spełnia wymagania, o których mowa w ust. 2 pkt 1—6, a przerwa w pracy w szkole nie przekraczała 5 lat.

2b.¹⁹⁾ Przez wykonywanie pracy pedagogicznej zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami należy rozumieć realizowanie zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w wymiarze co najmniej 1/2 tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć.

2c.¹⁹⁾ Do okresu nieprzerwanej pracy, o której mowa w ust. 2 pkt 7, wlicza się okresy przerw z powodu czasowej niezdolności do pracy wskutek choroby oraz urlopu innego niż wypoczynkowy — trwających łącznie nie dłużej niż 6 miesięcy. W wypadku przerwy dłuższej niż 6 miesięcy okres wymagany do mianowania przedłuża się o czas przerwy przekraczającej 6 miesięcy.

3. Z nauczycielem, który nie spełnia wszystkich warunków określonych w ust. 2, stosunek pracy nawiązuje się na podstawie umowy o pracę, z tym że nie można nawiązać stosunku pracy z osobą nie spełniającą warunków wymienionych w ust. 2 pkt 2—4.

4.²⁰⁾ Z nauczycielem posiadającym wymagane kwalifikacje i rozpoczynającym pracę w szkole stosunek pracy nawiązywany jest na podstawie umowy o pracę na czas nie określony. Nawiązanie stosunku

pracy z nauczycielem na czas określony może nastąpić wyłącznie w wypadku zaistnienia potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela.

5. Z osobami, dla których praca w szkole jest dodatkowym zatrudnieniem, zawiera się umowę o pracę.

Art. 11.²¹⁾ Nauczyciela mianuje dyrektor szkoły w uzgodnieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny nad szkołą.

Art. 12. 1. Nauczyciele mianowani nie podlegają podporządkowaniu służbowemu określonego w innych przepisach prawnych dla mianowanych funkcjonariuszy państwowych.

2. Nauczyciel w realizacji programu nauczania ma prawo do swobody stosowania takich metod nauczania i wychowania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne, oraz do wyboru spośród zatwierdzonych do użytku szkolnego podręczników i innych pomocy naukowych.

3.²²⁾ Nauczyciel powinien podnosić swą wiedzę ogólną i zawodową, korzystając z prawa pierwszeństwa do uczestnictwa we wszelkich formach doskonalenia zawodowego na najwyższym poziomie. Organ sprawujący nadzór pedagogiczny może zobowiązać nauczyciela do podjęcia doskonalenia zawodowego w określonej formie.

Art. 13.²³⁾ Stosunek pracy na podstawie mianowania nawiązuje się z dniem określonym w akcie mianowania, a jeżeli tego dnia nie określono — z dniem doręczenia tego aktu.

Art. 14. Akt mianowania i umowa o pracę powinny w szczególności określić:

- 1) stanowisko i miejsce pracy,
- 2) termin rozpoczęcia pracy,
- 3) wynagrodzenie lub zasady jego ustalania.

Art. 15.²⁴⁾ Przy mianowaniu na stanowisko nauczyciela osoba mianowana składa ślubowanie przed dyrektorem szkoły według następującej roty:

„Ślubuję rzetelnie pełnić mą powinność nauczyciela wychowawcy i opiekuna młodzieży, dążyć do pełni rozwoju osobowości ucznia i własnej, kształcić i wychowywać młode pokolenie w duchu umiłowania Ojczyzny, poszanowania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z zasadami humanizmu, sprawiedliwości społecznej i wolności sumienia.”

¹⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 9 lit. a) tiret pierwsze ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁸⁾ Przez art. 1 pkt 9 lit. a) tiret drugie ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁹⁾ Dodany przez art. 1 pkt 9 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

²⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 9 lit. c) ustawy powołanej w przypisie 2.

²¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 10 ustawy powołanej w przypisie 2.

²²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 11 ustawy powołanej w przypisie 1.

²³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 11 ustawy powołanej w przypisie 2.

²⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 12 ustawy powołanej w przypisie 1 i art. 1 pkt 12 ustawy powołanej w przypisie 2.

Art. 16. Mianowanie lub umowa o pracę wygasa, jeżeli nowo zatrudniony nauczyciel nie usprawiedliwi w ciągu 7 dni swojego nieprzystąpienia do pracy, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Art. 17.²⁵⁾ 1. Zasady powierzania stanowisk kierowniczych w szkole określają odrębne przepisy.

2. Nauczyciele powołani na stanowisko kuratora oświaty oraz nauczyciele przechodzący do pracy w urzędach administracji państwowej na stanowiska wymagające kwalifikacji pedagogicznych otrzymują urlop bezpłatny na czas zajmowania tych stanowisk.

Art. 18. 1. Nauczyciel mianowany może być przeniesiony na własną prośbę lub z urzędu za jego zgodą na inne stanowisko w tej samej lub innej szkole, w tej samej lub innej miejscowości, na takie samo lub inne stanowisko.

2. Przeniesienie nauczyciela z urzędu, w trybie określonym w ust. 1, do innej miejscowości może nastąpić pod warunkiem:

- 1) zapewnienia nauczycielowi w nowym miejscu pracy odpowiedniego do jego stanu rodzinnego mieszkania oraz miejsca pracy dla współmałżonka, jeśli jest on nauczycielem,
- 2) przyznania nauczycielowi, oprócz zwrotu kosztów przeniesienia na zasadach określonych w art. 21 ust. 1, zasiłku osiedleniowego w wysokości dwumiesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia zasadniczego z dodatkami.

3.²⁶⁾ Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przy przeniesieniu nauczyciela do szkoły prowadzonej przez inny organ, a przepis ust. 2 również w razie przejścia nauczyciela za jego zgodą do pracy w terenowych organach administracji państwowej.

4.²⁸⁾ Przeniesienia nauczyciela mianowanego do innej szkoły dokonuje dyrektor szkoły, do której nauczyciel ma być przeniesiony, po zasięgnięciu opinii organu prowadzącego tę szkołę i za zgodą dyrektora szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, z zastrzeżeniem ust. 5.

5.²⁸⁾ Przeniesienia mianowanego nauczyciela religii, który otrzymał na podstawie odrębnych przepisów skierowanie do innej szkoły, dokonuje dyrektor szkoły, do której nauczyciel otrzymał skierowanie, w porozumieniu z dyrektorem szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, i po zawiadomieniu organów prowadzących te szkoły.

Art. 19. 1.²⁹⁾ W razie konieczności zapewnienia szkole obsady na stanowisku nauczyciela z wymagany-

mi kwalifikacjami odpowiadającymi potrzebom programowym szkoły, organ prowadzący szkołę może przenieść nauczyciela mianowanego do tej szkoły — bez zgody nauczyciela, jednak na okres nie dłuższy niż 3 lata, z prawem powrotu na uprzednio zajmowane stanowisko.

2. W wypadku określonym w ust. 1, a dotyczącym pracy w innej szkole w innej miejscowości, nauczycielowi przysługuje:

- 1) czterodniowy tydzień pracy,
- 2) dodatek za uciążliwość pracy w wysokości 20% wynagrodzenia zasadniczego,
- 3)³⁰⁾ zakwaterowanie w miejscu czasowego zatrudnienia.

Art. 20.³¹⁾ 1. W razie całkowitej lub częściowej likwidacji szkoły albo w razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmian planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć, dyrektor szkoły przenosi nauczyciela w stan nieczynny lub, na wniosek nauczyciela, rozwiązuje z nim stosunek pracy. Nauczyciel mianowany może wyrazić zgodę na ograniczenie zatrudnienia w trybie określonym w art. 22 ust. 2.

2. Nauczycielowi mianowanemu, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn określonych w ust. 1, przysługuje odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn określonych w ust. 1, przysługują świadczenia określone w przepisach o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

3. Rozwiązanie stosunku pracy z przyczyn określonych w ust. 1 następuje z końcem roku szkolnego po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Warunek rozwiązania stosunku pracy z końcem roku szkolnego nie dotyczy nauczycieli szkół, w których w organizacji pracy nie przewidziano ferii szkolnych, nauczycieli placówek kształcenia ustawicznego oraz nauczycieli szkół, w których przewidziane są ferie szkolne, jeżeli likwidacja szkoły następuje w trakcie roku szkolnego.

5. Okres wypowiedzenia może być skrócony do 1 miesiąca, z tym że w takim wypadku nauczycielowi przysługuje odszkodowanie za pozostałą część okresu wypowiedzenia w wysokości wynagrodzenia liczonego jak za okres urlopu wypoczynkowego. Okres, za który przysługuje odszkodowanie, wlicza się nauczycielowi pozostającemu w tym okresie bez pracy do okresu zatrudnienia.

²⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 13 ustawy powołanej w przypisie 1.

²⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 13 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

²⁸⁾ Dodany przez art. 1 pkt 13 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

²⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 14 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

³⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 14 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

³¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 15 ustawy powołanej w przypisie 2.

6. Nauczyciel przeniesiony w stan nieczynny zachowuje prawo do wynagrodzenia zasadniczego oraz innych świadczeń pracowniczych do czasu rozwiązania stosunku pracy. Stosunek pracy nauczyciela wygasa z mocy prawa z upływem sześciomiesięcznego okresu pozostawania w stanie nieczynnym.

7. Dyrektor szkoły ma obowiązek przywrócenia do pracy w pierwszej kolejności nauczyciela pozostającego w stanie nieczynnym w razie powstania możliwości ponownego podjęcia przez nauczyciela pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nie określony lub na okres, na który została zawarta umowa, w tej samej szkole, na tym samym lub innym stanowisku, pod warunkiem posiadania przez nauczyciela wymaganych kwalifikacji. Odmowa podjęcia pracy przez nauczyciela powoduje wygaśnięcie stosunku pracy z dniem odmowy.

8. W wypadkach podyktowanych koniecznością realizacji programu nauczania w tej samej lub w innej szkole lub zapewnienia opieki w placówce opiekuńczo-wychowawczej nauczyciel pozostający w stanie nieczynnym może, na swój wniosek lub na wniosek dyrektora szkoły, podjąć pracę zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami w niepełnym lub w pełnym wymiarze zajęć, jednak na okres nie dłuższy niż okres stanu nieczynnego. Z tytułu wykonywania pracy nauczycielowi przysługuje odpowiednie do wymiaru zajęć wynagrodzenie, niezależnie od pobieranego wynagrodzenia z tytułu pozostawania w stanie nieczynnym.

Art. 21. 1. W razie przeniesienia nauczyciela przysługuje mu zwrot kosztów przeniesienia według zasad określonych w odrębnych przepisach dla pracowników urzędów państwowych.

2. Nauczyciela zmieniającego miejsce zamieszkania w związku z przeniesieniem zwalnia się od pełnienia obowiązków służbowych na odpowiedni okres czasu, nie dłuższy niż 7 dni.

Art. 22.³²⁾ 1. Organ prowadzący szkołę może nałożyć na nauczyciela obowiązek podjęcia pracy w innej szkole w tej samej miejscowości i na tym samym lub — za jego zgodą — na innym stanowisku, w celu uzupełnienia tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w wymiarze nie większym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. W wypadku niewyrażenia zgody nauczyciel otrzymuje wynagrodzenie za część obowiązkowego wymiaru zajęć.

2. Zasada ograniczenia zatrudnienia nauczyciela mianowanego do wymiaru nie niższego niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć i proporcjonalnego zmniejszenia wynagrodzenia może być — za zgodą nauczyciela — stosowana również w wypadku, gdy z przyczyn, o których mowa w art. 20 ust. 1, nie ma możliwości zatrudnienia nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć oraz nie istnieją warunki do uzupełnienia tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w innej

szkole. W razie braku zgody nauczyciela mianowanego na ograniczenie wymiaru zatrudnienia i proporcjonalne zmniejszenie wynagrodzenia, stosuje się przepisy art. 20.

Art. 23.³³⁾ 1. Stosunek pracy z nauczycielem mianowanym ulega rozwiązaniu:

- 1) na wniosek nauczyciela,
- 2) w razie czasowej niezdolności nauczyciela do pracy spowodowanej chorobą, jeżeli okres tej niezdolności przekracza rok; w szczególności uzasadnionych wypadkach — po stwierdzeniu przez lekarza leczącego poprawy stanu zdrowia nauczyciela i możliwości powrotu do pracy — okres nieobecności w pracy spowodowanej chorobą może być przedłużony ponad rok, nie dłużej jednak niż do dwóch lat, licząc łącznie okres niezdolności do pracy i urlopu dla poratowania zdrowia,
- 3) w razie orzeczenia przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia trwałej niezdolności nauczyciela do pracy w pełnym wymiarze zajęć na zajmowanym stanowisku,
- 4) po osiągnięciu przez nauczyciela wieku emerytalnego określonego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin; jeżeli z osiągnięciem wieku emerytalnego nauczyciel nie nabył prawa do emerytury — dyrektor szkoły przedłuża okres zatrudnienia, nie dłużej jednak niż o 2 lata od osiągnięcia wieku emerytalnego,
- 5) w razie uzyskania negatywnej oceny pracy dokonanej w trybie i na zasadach określonych w art. 6a,
- 6) w razie cofnięcia skierowania do nauczania religii w szkole na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

2. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem mianowanym z przyczyn określonych w ust. 1 następuje odpowiednio:

- 1) z końcem roku szkolnego, po uprzednim złożeniu przez nauczyciela trzymiesięcznego wypowiedzenia,
- 2) z końcem tego miesiąca, w którym upływa okres czasowej niezdolności nauczyciela do pracy,
- 3) z końcem tego miesiąca, w którym dyrektor szkoły otrzymał prawomocne orzeczenie o trwałej niezdolności nauczyciela do pracy w pełnym wymiarze zajęć na zajmowanym stanowisku,
- 4) z końcem roku szkolnego, w którym nauczyciel osiągnął wiek emerytalny, po uprzednim trzymiesięcznym wypowiedzeniu,
- 5) z końcem tego miesiąca, w którym upływa trzymiesięczne wypowiedzenie, licząc od otrzymania przez nauczyciela negatywnej oceny pracy,
- 6) z końcem tego miesiąca, w którym nastąpiło cofnięcie skierowania do nauczania religii.

³²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 16 ustawy powołanej w przypisie 2.

³³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 17 ustawy powołanej w przypisie 2.

3. Rozwiązanie stosunku pracy z końcem roku szkolnego w wypadkach określonych w ust. 2 pkt 1 i 4 nie dotyczy nauczyciela szkoły, w której w organizacji pracy nie przewidziano ferii szkolnych.

4. Rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem mianowanym może nastąpić również:

- 1) na mocy porozumienia stron,
- 2) w razie dwukrotnego nie usprawiedliwionego niezgłoszenia się nauczyciela, skierowanego z urzędu, na badania lekarskie.

5. Dyrektor szkoły może skierować nauczyciela mianowanego na badania przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia na wniosek nauczyciela lub z własnej inicjatywy. W wypadku określonym w ust. 4 pkt 2 rozwiązanie stosunku pracy następuje z końcem miesiąca, w którym dyrektor szkoły otrzymał informację o niezgłoszeniu się nauczyciela na badania lekarskie.

Art. 24. (skreślony).³⁴⁾

Art. 25. (skreślony).³⁴⁾

Art. 26. 1. Stosunek pracy mianowanego nauczyciela wygasa z mocy prawa w razie:

- 1)³⁵⁾ prawomocnego ukarania w trybie dyscyplinarnym karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim, w okresie trzech lat od ukarania lub wydalenia z zawodu nauczycielskiego,
- 2) prawomocnego skazania na karę pozbawienia praw publicznych albo prawa wykonywania zawodu,
- 3) upływu trzymiesięcznego okresu odbywania kary pozbawienia wolności,
- 4) stwierdzenia, że mianowanie nastąpiło na podstawie fałszywych lub nieważnych dokumentów,
- 5) upływu sześciomiesięcznego terminu pozostawiania w stanie nieczynnym.

2.³⁶⁾ Wygaśnięcie stosunku pracy w wypadkach określonych w ust. 1 stwierdza dyrektor szkoły.

Art. 27.³⁷⁾ 1. Rozwiązanie umowy o pracę zawartej z nauczycielem na czas nie określony następuje z końcem roku szkolnego, za trzymiesięcznym wypowiedzeniem.

2. Rozwiązanie umowy o pracę zawartej z nauczycielem na czas nie określony może nastąpić w każdym czasie i bez wypowiedzenia w razie niezdolności nauczyciela do pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż jeden rok, chyba że w szczególnie uzasadnionych wypadkach lekarz leczący stwierdzi możliwość powrotu do pracy w zawodzie nauczyciela. W tym wypadku

okres nieobecności w pracy spowodowanej chorobą może być przedłużony do dwóch lat, licząc łącznie okres niezdolności do pracy i urlopu dla poratowania zdrowia.

3. Do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie umowy o pracę na czas nie określony stosuje się również przepisy art. 23 ust. 1 pkt 3—6, ust. 2 pkt 3—6 oraz ust. 3—5.

Art. 28. 1.³⁸⁾ Nauczycielowi mianowanemu, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyny określonej w art. 23 ust. 1 pkt 3, przyznaje się odprawę pieniężną w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego ostatnio pobieranego w czasie trwania stosunku pracy — za każdy pełny rok pracy nauczycielskiej, zaliczanej do okresów pracy pedagogicznej w myśl przepisów wydanych na podstawie art. 31 pkt 1, nie przekraczającą jednak sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

2.³⁹⁾ Nauczycielowi mianowanemu, z którym rozwiązuje się stosunek pracy z przyczyn określonych w art. 70 ust. 2, przyznaje się odprawę pieniężną na zasadach określonych w ust. 1, nie przekraczającą jednak:

- 1) trzymiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, jeżeli okres pracy nauczycielskiej nie przekroczył 10 lat,
- 2) sześciomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego, jeżeli okres pracy nauczycielskiej przekroczył 10 lat.

2a.⁴⁰⁾ W wypadku określonym w art. 23 ust. 1 pkt 6 nauczycielowi przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia za każdy rok pracy na stanowisku nauczyciela religii, nie więcej jednak niż w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia.

3.⁴¹⁾ Odprawy określone w ust. 1—2a wypłaca dyrektor szkoły, który rozwiązał z nauczycielem mianowanym stosunek pracy.

Rozdział 5

Warunki pracy i wynagrodzenie

Art. 29. 1.⁴²⁾ Organ prowadzący szkołę obowiązany jest zapewnić szkole podstawowe warunki do realizacji przez nauczyciela zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

2. Nauczycielowi przysługuje wyposażenie jego

³⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 21 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

³⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 18 ustawy powołanej w przypisie 1 i art. 1 pkt 21 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁴⁰⁾ Dodany przez art. 1 pkt 21 lit. c) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁴¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 21 lit. d) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁴²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 22 ustawy powołanej w przypisie 2.

³⁴⁾ Przez art. 1 pkt 18 ustawy powołanej w przypisie 2.

³⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 19 ustawy powołanej w przypisie 2.

³⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 17 ustawy powołanej w przypisie 1.

³⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 20 ustawy powołanej w przypisie 2.

stanowiska pracy, umożliwiające realizację dydaktyczno-wychowawczego programu nauczania.

3. Minister Edukacji Narodowej⁶⁾ w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, zaś w odniesieniu do szkół artystycznych — Minister Kultury i Sztuki, określa podstawowe warunki niezbędne do realizacji przez szkoły i nauczycieli zadań i programów, o których mowa w ust. 1 i 2.

Art. 30. 1. Wynagrodzenie nauczycieli składa się z wynagrodzenia zasadniczego i dodatków.

2.⁴³⁾ Wysokość wynagrodzenia zasadniczego uzależniona jest od posiadanego przez nauczyciela poziomu wykształcenia i stażu pracy oraz osiągniętych wyników pracy, a dodatków — od wykonywanej funkcji, zajmowanego stanowiska, warunków pracy i osiągniętych wyników pracy oraz kwalifikacji specjalistycznych.

Art. 31.⁴⁴⁾ Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość stawek wynagrodzenia zasadniczego, dodatków, wynagrodzenia za zajęcia dodatkowe oraz zasady zaszerogowania i przyznawania dodatków do wynagrodzenia nauczycieli,
- 2) szczegółowe zasady awansowania nauczycieli do wyższego szczebla wynagrodzenia zasadniczego.

Art. 32. 1.⁴⁵⁾ Dodatek funkcyjny przysługuje nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze w szkole.

2. Dodatek funkcyjny przysługuje również nauczycielom, którym powierzono obowiązki kierownicze w zastępstwie. W tych wypadkach prawo do dodatku powstaje od pierwszego dnia miesiąca po upływie jednomiesięcznego okresu pełnienia tych obowiązków i gaśnie z pierwszym dniem miesiąca następującego po zaprzestaniu pełnienia tych obowiązków.

3.⁴⁶⁾ Dodatek służbowy przysługuje nauczycielom, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1.

Art. 33. 1.⁴⁷⁾ Nauczycielom przysługuje dodatek za staż pracy w wysokości 1% wynagrodzenia zasadniczego za każdy rok pracy, wypłacany w okresach miesięcz-

nych poczynając od czwartego roku pracy, z tym że dodatek ten nie może przekroczyć 20% wynagrodzenia zasadniczego.

2. (skreślony).⁴⁸⁾

3.⁴⁹⁾ Szczególne wypadki zaliczenia okresów zatrudnienia, uprawniające do dodatków za staż pracy, określa Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej.

Art. 34. 1. Nauczycielom pracującym w trudnych i uciążliwych warunkach pracy oraz w warunkach szkodliwych dla zdrowia przysługują z tego tytułu dodatki wymienione w ust. 2 i 3.

2.⁵⁰⁾ Wykaz trudnych i uciążliwych warunków pracy stanowiących podstawę do przyznania z tego tytułu dodatku oraz szczegółowe zasady wypłaty tego dodatku określa Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej z zainteresowanymi ministrami.

3.⁵¹⁾ Wykaz prac w warunkach szkodliwych dla zdrowia, z oznaczeniem stopnia ich szkodliwości, stanowiących podstawę do przyznania z tego tytułu dodatku oraz szczegółowe zasady wypłaty tego dodatku określa Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrami Pracy i Polityki Socjalnej oraz Edukacji Narodowej.

Art. 35.⁵¹⁾ 1. W szczególnych wypadkach, podyktowanych wyłącznie koniecznością realizacji programu nauczania lub zapewnienia opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, nauczyciel może być obowiązany do odpłatnej pracy w godzinach ponadwymiarowych zgodnie z posiadaną specjalnością, których liczba nie może przekroczyć 1/4 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć. Przydzielenie nauczycielowi większej liczby godzin ponadwymiarowych może nastąpić wyłącznie za jego zgodą, jednak w wymiarze nie przekraczającym 1/2 tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć.

2. Przez godzinę ponadwymiarową rozumie się przydzieloną nauczycielowi godzinę zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych.

3. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe wypłaca się według stawki osobistego zaszerogowania nauczyciela, z uwzględnieniem dodatków, o których mowa w art. 34.

⁴³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej (Dz. U. Nr 4, poz. 24), która weszła w życie z mocą od dnia 1 stycznia 1989 r.

⁴⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 23 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁴⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 24 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁴⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 24 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁴⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 5 czerwca 1992 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 53, poz. 252), która weszła w życie z dniem 25 lipca 1992 r.

⁴⁸⁾ Przez art. 1 pkt 25 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁴⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 lit. c) ustawy powołanej w przypisie 47, przez art. 1 pkt 55 ustawy powołanej w przypisie 2 i art. 7 ust. 2 ustawy powołanej w przypisie 6.

⁵⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 55 ustawy powołanej w przypisie 2 i art. 7 ust. 2 ustawy powołanej w przypisie 6.

⁵¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 26 ustawy powołanej w przypisie 2.

4. Kobiety w ciąży oraz osoby wychowującej dziecko do lat 4 nie wolno zatrudniać w godzinach ponadwymiarowych bez jej zgody.

Art. 36.⁵²⁾ 1. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy dla nauczycieli może być zawarty przez Ministra Edukacji Narodowej, w porozumieniu z ministrami prowadzącymi szkoły, z ponadzakładowymi organizacjami związkowymi zrzeszającymi nauczycieli.

2. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy dla nauczycieli określa w szczególności:

- 1) wysokość stawek wynagrodzenia zasadniczego i dodatków oraz zasady zaszerogowania, awansowania i przyznawania dodatków do wynagrodzenia,
- 2) zasady zatrudniania oraz wynagradzania w godzinach ponadwymiarowych oraz w porze nocnej i w dniach wolnych od pracy,
- 3) tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych nauczycieli poszczególnych typów szkół, placówek i innych jednostek organizacyjnych systemu oświaty,
- 4) zasady zmniejszania wymiaru zajęć ze względu na:
  - a) stan zdrowia,
  - b) wykonywanie prac zleconych przez organy szkoły,
  - c) szczególne warunki pracy,
  - d) inne szczególne przypadki,
- 5) wymiar innych zajęć podyktowanych koniecznością zrealizowania przez nauczycieli procesu dydaktycznego, wychowawczego i opiekuńczego, w trakcie których nauczyciel pozostaje w dyspozycji szkoły,
- 6) normy zatrudnienia bibliotekarzy i pedagogów szkolnych.

3. Ponadzakładowy układ zbiorowy pracy dla nauczycieli, o którym mowa w ust. 1 i 2, rozszerzający zakres treści i świadczeń wskazanych w ust. 2, może być zawarty przez przewodniczącego zarządu gminy (przewodniczącego zarządu związku komunalnego) z ponadzakładowymi organizacjami związkowymi zrzeszającymi nauczycieli.

4. W sprawach nie uregulowanych w ust. 1—3, dotyczących ponadzakładowego układu zbiorowego pracy, stosuje się przepisy działu jedenastego Kodeksu pracy.

Art. 37. (skreślony).⁵³⁾

Art. 38. Nauczyciel nabywa prawo do wynagrodzenia od dnia nawiązania stosunku pracy.

Art. 39. 1. Zmiana wysokości wynagrodzenia w czasie trwania stosunku pracy z powodu awansu lub

innych przyczyn następuje z dniem pierwszym najbliższego miesiąca kalendarzowego, jeżeli awans lub inne przyczyny nie nastąpiły od dnia pierwszego danego miesiąca kalendarzowego.

2. W razie zmiany miejsca pracy, pociągającej za sobą zmianę wysokości wynagrodzenia, prawo do wynagrodzenia odpowiadającego nowemu miejscu pracy przysługuje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, następującego po objęciu obowiązków pracowniczych w nowym miejscu pracy, jeżeli objęcie tych obowiązków nie nastąpiło od dnia pierwszego danego miesiąca kalendarzowego.

3.⁵⁴⁾ Wynagrodzenie wypłacane jest nauczycielowi miesięcznie z góry w pierwszym dniu miesiąca. Jeżeli pierwszy dzień miesiąca jest dniem ustawowo wolnym od pracy, wynagrodzenie wypłacane jest w dniu następnym.

4.⁵⁵⁾ Składniki wynagrodzenia, których wysokość może być ustalona jedynie na podstawie już wykonanych prac, wypłaca się miesięcznie lub jednorazowo z dołu w ostatnim dniu miesiąca. Jeżeli ostatni dzień miesiąca jest dniem ustawowo wolnym od pracy, wynagrodzenie wypłacane jest w dniu poprzedzającym ten dzień, a w wypadkach szczególnie uzasadnionych wynagrodzenie może być wypłacone w jednym z ostatnich pięciu dni miesiąca lub w dniu wypłaty wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3.

Art. 40. Prawo do wynagrodzenia gaśnie z ostatnim dniem miesiąca kalendarzowego, w którym nastąpiło wygaśnięcie lub rozwiązanie stosunku pracy.

Art. 41. (skreślony).⁵³⁾

Art. 42.⁵⁶⁾ 1. Czas pracy nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć nie może przekraczać 40 godzin na tydzień.

2. W ramach czasu pracy nauczyciel obowiązany jest realizować:

- 1) zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze prowadzone bezpośrednio z uczniami lub wychowankami, w wymiarze określonym w ust. 3,
- 2) inne czynności wynikające z zadań statutowych szkoły,
- 3) zajęcia i czynności związane z przygotowaniem się do zajęć, samokształceniem i doskonaleniem zawodowym.

3. Tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami, nauczycieli zatrudnionych w pełnym wymiarze zajęć ustala się według następujących norm:

⁵⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 28 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁵⁵⁾ Dodany przez art. 1 pkt 28 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁵⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 29 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁵²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 27 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁵³⁾ Przez art. 1 pkt 6 ustawy powołanej w przypisie 47.

Lp.	Stanowisko — typ (rodzaj) szkoły	Tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych
1	2	3
1	Nauczyciele przedszkoli, z wyjątkiem nauczycieli pracujących z grupami dzieci 6-letnich	25
2	Nauczyciele przedszkoli i innych placówek przedszkolnych pracujących z grupami dzieci 6-letnich	22
3	Nauczyciele: przedszkoli specjalnych, szkół podstawowych, szkół specjalnych, liceów ogólnokształcących, przedmiotów teoretycznych w szkołach zawodowych, szkołach zawodowych specjalnych i szkolenia rzemieślniczego w zakładach dla nieletnich, przedmiotów artystycznych i ogólnokształcących w szkołach artystycznych i innych placówkach kształcenia artystycznego	18
4	Nauczyciele kolegium nauczycielskiego, z wyjątkiem nauczycieli kolegium języków obcych, kulturalno-oświatowego i bibliotekarskiego oraz nauczyciele przedmiotów teoretycznych w pedagogicznych studiach technicznych	15
5	Nauczyciele praktycznej nauki zawodu we wszystkich typach szkół	22
6	Wychowawcy świetlic szkolnych i półinternatów (z wyjątkiem wychowawców świetlic szkół specjalnych), świetlic i klubów środowiskowych, w tym: profilaktyczno-wychowawczych i terapeutycznych, wychowawcy młodzieżowych ośrodków socjoterapii, w tym turnusowych	26
7	Wychowawcy internatów, burs, ogrodów jordanowskich, świetlic dworcowych, stałych szkolnych schronisk młodzieżowych	30
8	Wychowawcy ośrodków szkolno-wychowawczych	28
9	Wychowawcy placówek opiekuńczo-wychowawczych w: a) rodzinnych domach dziecka, domach dziecka, zakładach opiekuńczo-leczniczych dla dzieci b) domach wczasów dziecięcych — w tym na zajęcia dydaktyczne c) specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, zakładach rehabilitacji zawodowej inwalidów, zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, świetlicach szkół specjalnych, pogotowiach opiekuńczych, rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych, placówkach resocjalizacyjnych — młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, w tym: diagnostyczno-kierujących, resocjalizacyjno-wychowawczych, resocjalizacyjno-rewalidacyjnych, zespołach pozalekcyjnych zajęć wychowawczych zorganizowanych w zakładach opieki zdrowotnej, wychowawcy w domach pomocy społecznej	26 26 10 24
10	Nauczyciele pałaców młodzieży, młodzieżowych domów kultury, ognisk pracy pozaszkolnej, pozaszkolnych placówek specjalistycznych, międzyszkolnych ośrodków sportowych prowadzących bezpośrednią pracę z dziećmi i młodzieżą systemem pracownianym	18
11	Nauczyciele-bibliotekarze bibliotek szkolnych	30
12	Nauczyciele poradni psychologiczno-pedagogicznej	20

4. Minister Edukacji Narodowej określa, w drodze zarządzenia, liczbę uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela-bibliotekarza.

5. Nauczyciel, dla którego ustalony plan zajęć w pewnych okresach roku szkolnego nauki nie wyczerpuje obowiązującego tego nauczyciela tygodniowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, powinien nauczać w odpowiednio większej liczbie godzin w innych okresach danego roku szkolnego. Praca wykonywana zgodnie z tak ustalonym planem zajęć nie jest pracą w godzinach ponadwymiarowych.

6. Dyrektorowi i wicedyrektorowi szkoły oraz nauczycielowi pełniącemu inne stanowisko kierownicze w szkole obniża się tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć określonych w ust. 3 w zależności od wielkości i typu szkoły oraz warunków pracy lub zwalnia się ich od obowiązku realizacji tych zajęć. Dotyczy to również nauczyciela, który obowiązki kierownika pełni w zastępstwie nauczyciela, któremu powierzono stanowisko kierownika.

7. Minister Edukacji Narodowej, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich i rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, szkół medycznych oraz rolniczych i gospodarki żywnościowej odpowiednio — Minister Kultury i Sztuki, Minister Sprawiedliwości, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej określa, w drodze zarządzenia, szczegółowe zasady rozliczania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli, dla których ustalony plan zajęć jest różny w poszczególnych okresach roku szkolnego.

8. Minister Edukacji Narodowej, a w stosunku do nauczycieli, którym powierzono stanowiska kierownicze w szkołach artystycznych, w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych, w szkołach medycznych oraz rolniczych i gospodarki żywnościowej odpowiednio — Minister Kultury i Sztuki, Minister Sprawiedliwości, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej określa, w drodze zarządzenia, szczegółowe zasady udzielania i rozmiar zniżek, o których mowa w ust. 6, oraz szczegółowe zasady zwalniania od obowiązku realizacji zajęć, o których mowa w ust. 3.

9. Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich i rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, szkół medycznych oraz rolniczych i gospodarki żywnościowej odpowiednio — Minister Kultury i Sztuki, Minister Sprawiedliwości, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej określa, w drodze rozporządzenia, tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć nauczycieli szkół nie wymienionych w ust. 3, w tym również nauczycieli szkół zaocznych, nauczycieli w systemie kształcenia na odległość, nauczycieli przedmiotów w różnym wymiarze godzin, pedagogów, psychologów, bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i innych pracowników zatrudnionych na

innych stanowiskach pedagogicznych oraz zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w kształceniu zaocznym i w systemie kształcenia na odległość.

Art. 42a.⁵⁷⁾ 1. Nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć można obniżyć tygodniowy obowiązkowy wymiar godzin zajęć, na czas określony lub do odwołania, ze względu na doskonalenie się, wykonywanie pracy naukowej albo prac zleconych przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny lub organ prowadzący szkołę za zgodą organu sprawującego nadzór pedagogiczny albo ze względu na szczególne warunki pracy nauczyciela w szkole.

2. Obniżenie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nie może spowodować zmniejszenia wynagrodzenia oraz ograniczenia innych uprawnień nauczyciela.

3. Nauczyciel korzystający z obniżonego tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nie może mieć godzin ponadwymiarowych, z wyjątkiem nauczycieli, o których mowa w art. 42 ust. 6.

4. Minister Edukacji Narodowej, a w stosunku do nauczycieli szkół artystycznych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich i rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych, szkół medycznych oraz rolniczych i gospodarki żywnościowej odpowiednio — Minister Kultury i Sztuki, Minister Sprawiedliwości, Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb obniżania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć.

Art. 42b.⁵⁷⁾ 1. Nauczyciel może być obowiązany do realizowania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć wychowawczych także w porze nocnej.

2. Za pracę w porze nocnej przysługuje dodatek do wynagrodzenia w wysokości określonej w przepisach o wynagradzaniu nauczycieli.

3. Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami określa, w drodze zarządzenia, szkoły, stanowiska oraz warunki, na jakich nauczyciel może być obowiązany do realizowania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć wychowawczych, także w porze nocnej.

Art. 42c.⁵⁷⁾ 1. Nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze zajęć obowiązuje pięciodniowy tydzień pracy. Nauczycielom doksztalcającym się, wykonującym inne ważne społecznie zadania lub — jeżeli to wynika z organizacji pracy w szkole — dyrektor szkoły może ustalić czterodniowy tydzień pracy.

2. W szkołach, w których praca odbywa się we wszystkie dni tygodnia, nauczyciel korzysta co najmniej raz na dwa tygodnie z dwu kolejnych dni wolnych od pracy, z których jeden musi przypadać w niedzielę. Nie dotyczy to nauczyciela pracującego w systemie kształcenia zaocznego.

⁵⁷⁾ Dodany przez art. 1 pkt 30 ustawy powołanej w przepisie 2.

3. Za zajęcia dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze, wykonywane w dniu wolnym od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach zamiast dnia wolnego — odrębne wynagrodzenie w wysokości określonej w przepisach o wynagrodzeniu nauczycieli.

4. Za pracę w święto, przypadające poza dwoma dniami w tygodniu wolnymi od pracy, nauczyciel otrzymuje inny dzień wolny od pracy, a w szczególnie uzasadnionych wypadkach zamiast dnia wolnego — wynagrodzenie ze 100% dodatkiem.

Art. 43. (skreślony).⁵⁸⁾

Art. 44. (skreślony).⁵⁸⁾

Art. 45. (skreślony).⁵⁸⁾

Art. 46. 1. Nauczyciele mogą uzyskać stopnie specjalizacji zawodowej.

2. Szczegółowe zasady i warunki oraz tryb uzyskiwania stopni, o których mowa w ust. 1, określa Minister Edukacji Narodowej⁶⁾ w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

Rozdział 6

Nagrody i odznaczenia

Art. 47.⁵⁹⁾ 1. Za wieloletnią pracę nauczyciel otrzymuje nagrodę jubileuszową w wysokości:

- 1) za 20 lat pracy — 75% wynagrodzenia miesięcznego,
- 2) za 25 lat pracy — 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- 3) za 30 lat pracy — 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- 4) za 35 lat pracy — 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- 5) za 40 lat pracy — 250% wynagrodzenia miesięcznego.

2. Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania okresów pracy i innych okresów uprawniających nauczyciela do nagrody jubileuszowej oraz szczegółowe zasady jej obliczania i wypłacania.

Art. 48.⁶⁰⁾ Dla nauczycieli tworzy się zakładowy fundusz nagród w wysokości 8,5% wynagrodzeń osobowych. Wysokość i zasady przyznawania indywidualnych nagród z tego funduszu określają odrębne przepisy.

Art. 49. 1. Zachowuje się specjalny fundusz nagród dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze w wysokości 1% planowanego rocznego osobowego funduszu płać.

2. Minister Edukacji Narodowej⁶⁾ określa zasady podziału tego funduszu.

Art. 50. (wygast).⁶¹⁾

Art. 51. 1. „Medal Komisji Edukacji Narodowej” nadawany będzie nauczycielom i innym osobom za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania.

2. „Medal Komisji Edukacji Narodowej” nadaje Minister Edukacji Narodowej⁶⁾.

3.⁶²⁾ Minister Edukacji Narodowej określa szczegółowe zasady nadawania „Medalu Komisji Edukacji Narodowej”, tryb przedstawiania wniosków, wzór Medalu, tryb jego wręczenia i sposób noszenia.

Art. 52. (skreślony).⁶³⁾

Rozdział 7

Uprawnienia socjalne i urlopy

Art. 53.⁶⁴⁾ 1. Dla nauczycieli dokonuje się odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości 8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe.

2. Dla nauczycieli będących emerytami i rencistami dokonuje się odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych w wysokości 5% pobieranych przez nich emerytur i rent.

3. Odpisy, o których mowa w ust. 1 i 2, łącznie z naliczonymi odpisami podstawowymi na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych na pozostałych pracowników oraz emerytów i rencistów — byłych pracowników, stanowią jeden fundusz w szkole.

4. Organ prowadzący szkołę może tworzyć służbę socjalną powołaną do gospodarowania funduszem, o którym mowa w ust. 3.

5. W sprawach nie uregulowanych w ust. 1—4 stosuje się przepisy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Art. 54.⁶⁵⁾ 1. Nauczyciel zatrudniony na terenie wiejskim oraz w mieście liczącym do 5000 mieszkańców ma prawo do mieszkania w miejscu pracy.

2. Obowiązek realizacji uprawnień nauczyciela, o którym mowa w ust. 1, należy do dyrektora szkoły i organu prowadzącego szkołę.

3. Nauczycielowi, o którym mowa w ust. 1, posiadającemu kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela, przysługuje nauczycielski dodatek mieszkaniowy, którego wysokość uzależniona jest od stanu rodzinnego nauczyciela. Wysokość dodatku może być także zróżnicowana w zależności od miejscowości, w której nauczyciel jest zatrudniony.

⁶¹⁾ W związku z art. 12 ustawy z dnia 16 października 1992 r. — Przepisy wprowadzające ustawę o orderach i odznaczeniach, uchylające przepisy o tytułach honorowych oraz zmieniające niektóre ustawy (Dz. U. Nr 90, poz. 451), która weszła w życie z dniem 23 grudnia 1992 r.

⁶²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 49 pkt 2 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192), która weszła w życie z dniem 1 lipca 1989 r.

⁶³⁾ Przez art. 9 ustawy powołanej w przypisie 61.

⁶⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 33 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁶⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 34 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁵⁸⁾ Przez art. 1 pkt 8 ustawy powołanej w przypisie 47.

⁵⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 31 ustawy powołanej w przypisie 2; przepis art. 47 ust. 1 pkt 5 wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.

⁶⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 32 ustawy powołanej w przypisie 2.

4. Nauczyciel po przejściu na emeryturę lub rentę zachowuje prawo do zajmowania mieszkania. Prawo to służy także małżonkowi nauczyciela emeryta (rencisty) oraz dzieciom pozostającym na jego utrzymaniu i prowadzącym z nim wspólne gospodarstwo domowe.

5. Nauczycielowi posiadającemu wymagane kwalifikacje, zatrudnionemu na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5000 mieszkańców, przysługuje odrębny dodatek w wysokości 10% wynagrodzenia zasadniczego. Organ prowadzący szkołę może podwyższyć dodatek nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wiejskim, na którym występuje deficyt kadr.

6. W razie zbiegu prawa do dodatku, o którym mowa w ust. 3, z prawem do dodatku przysługującym na podstawie przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych, nauczycielowi spełniającemu wymagane warunki przysługują obydwa dodatki.

7. Minister Edukacji Narodowej określa, w drodze zarządzenia, wysokość dodatku, o którym mowa w ust. 3, oraz szczegółowe zasady jego przyznawania i wypłacania.

Art. 55.⁶⁶⁾ Nauczycielowi zatrudnionemu oraz zamieszkałemu na terenie wsi organ prowadzący szkołę zapewnia zakup opału oraz bezpłatną jego dostawę.

Art. 56. 1. Nauczyciel zatrudniony na terenie wsi ma prawo otrzymać do osobistego użytkowania i jego rodziny działkę gruntu szkolnego.

2.⁶⁷⁾ Organ prowadzący szkołę przydziela w miarę możliwości potrzebny obszar gruntu, o ile grunty szkolne nie wystarczają na realizację uprawnień określonego w ust. 1, jednak o powierzchni nie większej niż 0,25 ha.

Art. 57. (skreślony).⁶⁸⁾

Art. 58. Mieszkania w budynkach szkolnych i użytkowanych przez szkoły mogą być zajmowane tylko przez nauczycieli i pracowników zatrudnionych w szkołach.

Art. 59. Dzieciom nauczycieli, przy równych z innymi dziećmi warunkach, przysługuje prawo pierwszeństwa w przyjęciach do przedszkoli, internatów, burs i szkół ponadpodstawowych.

Art. 60. Uprawnienia określone w art. 55—58 zachowują nauczyciele również po przejściu na emeryturę lub rentę, a uprawnienia określone w art. 59 — ich dzieci.

Art. 61. 1.⁶⁹⁾ Nauczyciel, który swoją pierwszą pracę zawodową w życiu podejmuje w szkole i posiada do pracy w tej szkole kwalifikacje obowiązujące w dniu podjęcia pracy, otrzymuje jednorazowy zasiłek na zagospodarowanie w wysokości dwumiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Prawo do zasiłku przysługuje nauczycielowi zatrudnionemu na czas nie określony. Prawo to przysługuje również nauczycielowi, który

podjął swoją pierwszą pracę zawodową w życiu na czas określony z przyczyn, o których mowa w art. 10 ust. 4, a bezpośrednio po rozwiązaniu umowy na czas określony został zatrudniony na czas nie określony. W takim wypadku dodatek wypłaca szkoła, w której nauczyciel został zatrudniony na czas nie określony.

2.⁷⁰⁾ Zasiłek, o którym mowa w ust. 1, podlega zwrotowi, jeżeli nauczyciel rozwiąże stosunek pracy albo zostanie zwolniony z pracy z jego winy przed upływem trzech lat pracy. W uzasadnionych wypadkach organ nadzorujący szkołę w porozumieniu ze związkami zawodowymi może zwolnić nauczyciela w całości lub w części od obowiązku zwrotu zasiłku.

3. (skreślony).⁷¹⁾

Art. 62. (uchylony).⁷²⁾

Art. 63.⁷³⁾ Nauczyciel korzysta w związku z pełnieniem obowiązków służbowych z prawa do ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy państwowych. Organ prowadzący szkołę obowiązany jest z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone.

Art. 64. 1.⁷⁴⁾ Nauczycielowi zatrudnionemu w szkole, w której w organizacji pracy przewidziano ferie letnie i zimowe, przysługuje urlop wypoczynkowy w wymiarze odpowiadającym okresowi ferii i w czasie ich trwania.

2. Nauczyciel, o którym mowa w ust. 1, może być zobowiązany przez dyrektora do wykonywania w czasie tych ferii następujących czynności:

- 1) przeprowadzania egzaminów,
- 2) prac związanych z zakończeniem roku szkolnego i przygotowaniem nowego roku szkolnego.

Czynności te nie mogą zająć nauczycielowi więcej niż 7 dni.

3.⁷⁵⁾ Nauczycielom zatrudnionym w szkołach, w których nie są przewidziane ferie szkolne, przysługuje prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze 7 tygodni w czasie ustalonym w planie urlopow.

4. W ramach ustalonego w ust. 1 i 3 wymiaru urlopu wypoczynkowego nauczyciel ma prawo do nieprzerwanego co najmniej czterotygodniowego urlopu wypoczynkowego.

5.⁷⁶⁾ Nauczyciel zatrudniony przez cały okres trwania zajęć w danym roku szkolnym w szkole, w której

⁷⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 25 ustawy powołanej w przypisie 1.

⁷¹⁾ Przez art. 1 pkt 37 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁷²⁾ Przez art. 9 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. Nr 54, poz. 254), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1993 r.

⁷³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 38 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁷⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 39 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁷⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 39 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2; przepis wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.

⁷⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 39 lit. c) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁶⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 35 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁶⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 24 ustawy powołanej w przypisie 1 i przez art. 1 pkt 36 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁶⁸⁾ Przez art. 49 ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. Nr 105, poz. 509), która weszła w życie z dniem 12 listopada 1994 r.

⁶⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 37 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

w organizacji pracy przewidziano ferie szkolne, ma prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze i na zasadach określonych w ust. 1. Nauczyciel zatrudniony przez okres krótszy niż 10 miesięcy w szkole, w której w organizacji pracy przewidziano ferie szkolne, ma prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze proporcjonalnym do określonego w umowie okresu prowadzenia zajęć.

Art. 65.⁷⁷⁾ Nauczyciel zatrudniony w szkole, w której w organizacji pracy przewidziano ferie szkolne, uzyskuje prawo do pierwszego urlopu w ostatnim dniu poprzedzającym ferie szkolne, a prawo do drugiego i dalszych urlopów — w każdym następnym roku kalendarzowym.

Art. 66. 1.⁷⁸⁾ W razie niewykorzystania urlopu wypoczynkowego w całości lub części w okresie ferii szkolnych z powodu niezdolności do pracy wywołanej chorobą lub odosobnieniem w związku z chorobą zakaźną, urlopu macierzyńskiego, odbywania ćwiczeń wojskowych albo krótkotrwałego przeszkolenia wojskowego — nauczycielowi przysługuje urlop w ciągu roku szkolnego, w wymiarze uzupełniającym do 8 tygodni. Urlop uzupełniający w ciągu roku szkolnego przysługuje również dyrektorowi i wicedyrektorowi szkoły, którzy na polecenie lub za zgodą organu prowadzącego szkołę nie wykorzystali urlopu w czasie ferii szkolnych z powodu wykonywania zadań zleconych przez ten organ lub prowadzenia w szkole inwestycji albo kapitalnych remontów.

2.⁷⁹⁾ W razie niewykorzystania przysługującego urlopu wypoczynkowego z powodu rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku pracy, powołania do zasadniczej służby wojskowej albo do odbywania zastępczo obowiązku tej służby, do okresowej służby wojskowej lub do odbywania długotrwałego przeszkolenia wojskowego — nauczycielowi przysługuje ekwiwalent pieniężny za okres nie wykorzystanego urlopu, nie więcej jednak niż za 8 tygodni w odniesieniu do nauczycieli, o których mowa w art. 64 ust. 1, a nie więcej niż za 7 tygodni w odniesieniu do nauczycieli, o których mowa w art. 64 ust. 3 — o ile rozwiązanie stosunku pracy nie nastąpiło z przyczyn powodujących utratę prawa do urlopu wypoczynkowego.

3. (skreślony).⁸⁰⁾

Art. 67.⁸¹⁾ 1. Za czas urlopu wypoczynkowego nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie, jakie by otrzymał, gdyby w tym czasie pracował. Wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe i zajęcia dodatkowe oblicza się na podstawie przeciętnego wynagrodzenia z okresu wszystkich miesięcy danego roku szkolnego, poprzedzających miesiąc rozpoczęcia urlopu, a jeżeli okres zatrudnienia jest krótszy od roku szkolnego — z tego okresu.

⁷⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 40 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁷⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 41 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁷⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 41 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2; przepis wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.

⁸⁰⁾ Przez art. 1 pkt 41 lit. c) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁸¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 ustawy z dnia 28 września 1990 r. o zmianie ustawy — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 72, poz. 423), która weszła w życie z mocą od dnia 1 września 1990 r.

2. Jeżeli wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczenia wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i zajęcia dodatkowe uległa zmianie w okresie, z którego oblicza się wynagrodzenie za urlop, lub w miesiącu wykorzystywania urlopu, wynagrodzenie to ulega przeliczeniu.

3. Minister Edukacji Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy.

Art. 68.1. Nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć przysługuje urlop płatny dla dalszego kształcenia się oraz inne ulgi i świadczenia związane z tym kształceniem. Nauczyciel może otrzymać urlop płatny lub bezpłatny dla celów naukowych, artystycznych, oświatowych, a bezpłatny z innych ważnych przyczyn.

2.⁸²⁾ Minister Edukacji Narodowej określa zasady udzielania urlopów, ulg i świadczeń, o których mowa w ust. 1, oraz organy uprawnione do wydawania decyzji w tych sprawach.

Art. 69. 1. (skreślony).⁸³⁾

2. W razie gdy czas pracy kobiety karmiącej dziecko wynosi ponad 4 godziny ciągłej pracy dziennie, przysługuje jej prawo korzystania z jednej godziny przerwy wliczanej do czasu pracy.

Art. 70. 1.⁸⁴⁾ Nauczycielowi mianowanemu, który wniósł podanie o przeniesienie do miejscowości będącej miejscem stałego zamieszkania współmałżonka, jeżeli podanie o przeniesienie nie może być uwzględnione z powodu niemożności zatrudnienia go w zawodzie nauczycielskim w miejscu stałego zamieszkania współmałżonka, dyrektor szkoły udziela urlopu bezpłatnego.

2.⁸⁵⁾ Okres urlopu bezpłatnego, o którym mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 2 lat. Jeżeli w tym okresie nauczyciel nie podjął ponownie pracy, stosunek pracy ulega rozwiązaniu.

Rozdział 7a⁸⁶⁾

Finansowanie dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli

Art. 70a. 1. W budżecie państwa wyodrębnia się środki przeznaczone na dokształcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli, w tym również na stypendia dla studiujących nauczycieli.

2. Wysokość wyodrębnionych środków stanowi nie mniej niż 2,5% planowanych wydatków na wynagrodzenie osobowe nauczycieli. Tryb i zasady wykorzystywania tych środków określi Minister Edukacji Narodowej.

⁸²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 49 pkt 5 ustawy powołanej w przypisie 62.

⁸³⁾ Przez art. 1 pkt 10 ustawy powołanej w przypisie 47; przepis wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1992 r.

⁸⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 26 ustawy powołanej w przypisie 1 i art. 1 pkt 42 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁸⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 42 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁸⁶⁾ Dodany przez art. 1 pkt 43 ustawy powołanej w przypisie 2; przepis art. 70a wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.

Rozdział 8 Ochrona zdrowia

Art. 71. Nauczycielom zatrudnionym na terenie wszystkich wsi oraz miast liczących do 5000 mieszkańców zwraca się koszty przejazdu publicznymi środkami lokomocji do lekarza lub szpitala w celu uzyskania pomocy lekarskiej dla siebie i najbliższych członków rodziny.

Art. 72. ^{1.87)} Niezależnie od przysługującego nauczycielowi i członkom jego rodziny prawa do korzystania z opieki lekarskiej i środków leczniczych na zasadach określonych w przepisach o ubezpieczeniu społecznym, organy prowadzące szkoły przeznaczają corocznie w budżetach odpowiednie środki finansowe z przeznaczeniem na pomoc zdrowotną dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej.

2.⁸⁸⁾ Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, w drodze rozporządzenia, określa wykaz chorób zawodowych nauczycieli.

3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, określa formy profilaktyki i leczniczej pomocy specjalistycznej dla nauczycieli.

4.⁸⁹⁾ Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 i w art. 71, zachowują nauczyciele po przejściu na emeryturę lub rentę bez względu na datę przejścia na emeryturę lub rentę.

Art. 73. ^{1.90)} 1. Nauczycielowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze zajęć na czas nie określony, po przeprowadzeniu co najmniej 5 lat w szkole, dyrektor szkoły udziela płatnego urlopu dla poratowania zdrowia na okres do jednego roku, jeżeli komisja lekarska przewidziana w ust. 4 stwierdzi, że stan zdrowia nauczyciela wymaga powstrzymania się od pracy w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia. Jeżeli nauczycielowi do nabycia praw emerytalnych brakuje mniej niż jeden rok, płatny urlop dla poratowania zdrowia nie może być udzielony na okres dłuższy niż do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, w którym nauczyciel przechodzi na emeryturę.

2. Okres pięcioletniej pracy w szkole, uzasadniający prawo do urlopu, powinien przypadać bezpośrednio przed datą rozpoczęcia urlopu dla poratowania zdrowia.

3. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciela w okresie całego zatrudnienia nie może przekraczać 3 lat.

4. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej określa, w drodze zarządzenia, szczegółowe zasady powoływania komisji lekarskich w publicznych zakładach opieki zdrowotnej do orzekania w sprawach, o których mowa w ust. 1, oraz tryb postępowania przed komisjami.

⁸⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 44 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁸⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 49 pkt 6 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁸⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez pkt 1 obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1982 r. o sprostowaniu błędów (Dz. U. Nr 25, poz. 187).

⁹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 45 ustawy powołanej w przypisie 2.

Rozdział 9 Dzień Edukacji Narodowej

Art. 74. W dniu rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej, 14 października każdego roku, obchodzony będzie Dzień Edukacji Narodowej. Dzień ten uznaje się za święto wszystkich pracowników oświaty i jest wolny od zajęć lekcyjnych.

Rozdział 10

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 75. ^{1.91)} Nauczyciele mianowani podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za uchybienia godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom, o których mowa w art. 6.

2. Za uchybienia przeciwko porządkowi pracy, w rozumieniu art. 108 Kodeksu pracy, wymierza się nauczycielom kary porządkowe zgodnie z Kodeksem pracy.

Art. 76. 1. Karami dyscyplinarnymi dla nauczycieli są:

- 1) nagana z ostrzeżeniem,
- 2) (skreślony)⁹²⁾,
- 3) zwolnienie z pracy,
- 3a)⁹³⁾ zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania,
- 4) wydalenie z zawodu nauczycielskiego.

2. Kary dyscyplinarne wymierza komisja dyscyplinarna.

3. Wymierzenie kary dyscyplinarnej określonej w ust. 1 pkt 4 jest równoznaczne z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim.

4. (skreślony).⁹⁴⁾

5. Odpis orzeczenia wraz z uzasadnieniem włącza się do akt osobowych nauczyciela.

Art. 77. ^{1.95)} W sprawach dyscyplinarnych nauczycieli orzekają w pierwszej instancji komisje dyscyplinarne przy wojewodach dla nauczycieli wszystkich szkół na terenie województwa.

2.⁹⁶⁾ Drugą instancją w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli jest odwoławcza komisja dyscyplinarna przy Ministrze Edukacji Narodowej, a w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli szkół artystycznych — odwoławcza komisja dyscyplinarna przy Ministrze Kultury

⁹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 46 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁹²⁾ Przez art. 1 pkt 47 lit. a) tiret pierwsze ustawy powołanej w przypisie 2.

⁹³⁾ Dodany przez art. 1 pkt 47 lit. a) tiret drugie ustawy powołanej w przypisie 2.

⁹⁴⁾ Przez art. 1 pkt 47 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

⁹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 28 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 1 i art. 14 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zmianie niektórych ustaw normujących funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 496), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1997 r.

⁹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 28 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 1.

i Sztuki, powołane do rozpatrywania odwołań od orzeczeń komisji dyscyplinarnych wymienionych w ust. 1.

3. Od prawomocnego orzeczenia może być wniesiona rewizja nadzwyczajna do odwoławczej komisji dyscyplinarnej, o której mowa w ust. 2, jeżeli orzeczenie to narusza przepisy prawa. Skład odwoławczej komisji dyscyplinarnej ustala się z wyłączeniem osób, które wydały zaskarżone orzeczenie. Rewizję nadzwyczajną w stosunku do tego samego nauczyciela można w danej sprawie wniesić tylko raz na podstawie tych samych zarzutów.

4. Rewizję nadzwyczajną wnosi właściwy minister lub naczelny organ związku zawodowego zrzeszającego nauczycieli. Rewizja nadzwyczajna na niekorzyść nauczyciela nie może być wniesiona po upływie 6 miesięcy od daty wydania orzeczenia.

5.⁹⁷⁾ Od prawomocnych orzeczeń w sprawach dyscyplinarnych odwoławczych komisji dyscyplinarnych przy Ministrze Edukacji Narodowej oraz przy Ministrze Kultury i Sztuki, orzekających karę, o której mowa w art. 76 ust. 1 pkt 4, ukaranemu służy prawo wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego, w terminie 14 dni od daty doręczenia orzeczenia.

Art. 78. Komisje dyscyplinarne są niezawiste w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego.

Art. 79. 1. Organ administracji państwowej, przy którym została powołana komisja dyscyplinarna, wyznaczy dla każdej komisji dyscyplinarnej rzecznika dyscyplinarnego i odpowiednią liczbę jego zastępców z grona podległych sobie pracowników.

2. Rzecznik dyscyplinarny jest związany zaleceniami organu, który go powołał do tej funkcji.

Art. 80. 1. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna komisja dyscyplinarna na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.

2. Komisje dyscyplinarne wydają orzeczenia po przeprowadzeniu rozprawy oraz po wysłuchaniu głosów rzecznika dyscyplinarnego i obwinionego lub jego obrońcy.

Art. 81. 1. Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 3 miesięcy od dnia uzyskania przez właściwy organ administracji państwowej, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna — wiadomości o popełnieniu czynu uzasadniającego nałożenie kary i po upływie 3 lat od popełnienia tego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia ścigania tego przestępstwa.

2. Rozwiązanie stosunku pracy po popełnieniu czynu nie stanowi przeszkody do wszczęcia i prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz wymierzenia kary dyscyplinarnej.

Art. 82. 1. Kary przewidziane w art. 76 ust. 1 pkt 1—3 podlegają zatarciu, a odpis orzeczenia o ukaraniu dołączony do akt osobowych nauczyciela ulega zniszczeniu po upływie 3 lat od dnia doręczenia mu prawomocnego orzeczenia o ukaraniu, jeżeli w tym okresie nie był on karany dyscyplinarnie lub sądownie.

⁹⁷⁾ Dodany przez art. 97 pkt 28 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 1.

2.⁹⁸⁾ Obowiązek wykonania postanowień ust. 1 spoczywa na dyrektorze szkoły i organie prowadzącym szkołę.

Art. 83. 1.⁹⁹⁾ Dyrektor szkoły może zawiesić w pełnieniu obowiązków nauczyciela, a organ prowadzący szkołę — dyrektora szkoły, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub złożono wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, jeżeli ze względu na powagę i wiarygodność wysuniętych zarzutów celowe jest odsunięcie nauczyciela od wykonywania obowiązków w szkole. W sprawach niecierpiących zwłoki nauczyciel i dyrektor szkoły może być zawieszony przed złożeniem wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

2.¹⁰⁰⁾ Nauczyciel i dyrektor szkoły zostaje z mocy prawa zawieszony w pełnieniu obowiązków w razie jego tymczasowego aresztowania lub w razie pozbawienia go wolności w związku z postępowaniem karnym.

3.¹⁰¹⁾ Zawieszenie w pełnieniu obowiązków nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy, chyba że przeciwko nauczycielowi lub dyrektorowi szkoły toczy się jeszcze postępowanie wyjaśniające, w związku z którym nastąpiło zawieszenie.

Art. 84. 1. Wynagrodzenie zasadnicze nauczyciela w okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków może ulec ograniczeniu, a tymczasowo aresztowanego ulega ograniczeniu najwyżej do połowy, w zależności od stanu rodzinnego nauczyciela, począwszy od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zawieszenie.

2. W okresie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nie przysługują dodatki oraz wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe.

3. W okresie odbywania kary pozbawienia wolności nauczycielowi nie przysługuje wynagrodzenie.

4. Przepisy ust. 1—3 oraz art. 83 ust. 2 stosuje się także do nauczycieli zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

5. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne lub karne zakończy się umorzeniem z braku dowodów winy albo wydaniem orzeczenia lub wyroku uniewinniającego, nauczycielowi należy zwrócić zatrzymane kwoty wynagrodzenia.

Art. 85.¹⁰²⁾ Minister Edukacji Narodowej, w drodze rozporządzenia, określa skład i właściwość komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli, zasady i tryb ich powoływania, wyznaczania składów orzekających, powoływania rzeczników dyscyplinarnych i obrońców oraz tryb postępowania dyscyplinarnego i wykonywania kar dyscyplinarnych i ich zatarcia.

⁹⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 97 pkt 29 ustawy powołanej w przypisie 1 i art. 1 pkt 48 ustawy powołanej w przypisie 2.

⁹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 49 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 49 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 49 lit. c) ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 49 pkt 7 ustawy powołanej w przypisie 62.

Rozdział 11

Uprawnienia emerytalne

Art. 86.¹⁰³⁾ Nauczyciel oraz członek jego rodziny mają prawo do zaopatrzenia emerytalnego określonego w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z uwzględnieniem przepisów ustawy, z tym że nauczyciel zaliczany jest do pracowników wykonujących pracę w szczególnym charakterze.

Art. 87.¹⁰⁴⁾ 1. Nauczycielowi przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką, jeżeli nie uzyskał z tego tytułu odprawy przewidzianej w art. 28, przysądza się odprawę w wysokości dwumiesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy.

2. Nauczycielowi przechodzącemu na emeryturę lub rentę inwalidzką, który przepracował w szkole co najmniej 20 lat, przysądza się odprawę w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia ostatnio pobieranego w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy.

3. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy.

4. W razie zbiegu prawa do odprawy wymienionej w ust. 1 i 2, przysądza się jedna odprawa — korzystniejsza.

Art. 88. 1.¹⁰⁵⁾ Nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele klas, szkół, placówek i zakładów specjalnych — dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą — po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy — przejść na emeryturę.

1a.¹⁰⁶⁾ Nauczyciele spełniający warunki określone w ust. 1 mogą przejść na emeryturę również w wypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 6 i 7.

2.¹⁰⁷⁾ Podstawę wymiaru emerytury lub renty dla nauczyciela zatrudnionego w systemie oświaty i wychowania, przechodzącego na emeryturę lub rentę inwalidzką, ustala się na zasadach ogólnych, określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, z tym że do podstawy tej wlicza się również wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe, dodatki, świadczenia w naturze, jeśli ze świadczeń tych nauczyciel nie korzysta po przejściu na emeryturę lub rentę, oraz wszystkie nagrody uzyskane przez nauczyciela za osiągnięcia zawodowe w okresie, z którego wynagrodzenie stanowi podstawę wymiaru emerytury lub renty.

3. (skreślony).¹⁰⁸⁾

Art. 89. (wygasł).¹⁰⁹⁾

Art. 90. 1.¹¹⁰⁾ Nauczycielom, którzy w czasie okupacji prowadzili tajne nauczanie, przysądza się dodatek do emerytury lub renty w wysokości 10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwartale kalendarzowym poprzedzającym termin ostatniej waloryzacji emerytur i rent w 1995 r., jeżeli nie pobierają takiego dodatku z innego tytułu, z uwzględnieniem ust. 4.

2. Dodatek, o którym mowa w ust. 1, przysądza się również nauczycielom, którzy przed dniem 1 września 1939 r. nauczali w języku polskim w szkołach polskich na terenie III Rzeszy Niemieckiej oraz byłego Wolnego Miasta Gdańska, jeżeli nie pobierają dotychczas takiego dodatku z innego tytułu.

3.¹¹¹⁾ Przyznanie dodatku, o którym mowa w ust. 1 i 2, następuje na wniosek zainteresowanego.

4.¹¹²⁾ Kwota dodatku za tajne nauczanie, o której mowa w ust. 1, ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent — od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Art. 91. (wygasł).¹¹³⁾

Rozdział 11a¹¹⁴⁾

Przepisy szczególne

Art. 91a. 1. Nauczycielowi mianowanemu, przechodzącemu do pracy do urzędu organu administracji państwowej lub do jednostki organizacyjnej powołanej przez ten organ na podstawie art. 25 ust. 3 ustawy o systemie oświaty na stanowisko wymagające kwalifikacji pedagogicznych, przysądza się uprawnienia wynikające z art. 30, 31, 32 ust. 3, art. 33, 46, 50⁶¹⁾, 51, 58—60, 86 i 88—90.

2. Nauczycielowi mianowanemu, przechodzącemu do pracy do organizacji społecznej lub do związku zawodowego na stanowisko wymagające kwalifikacji pedagogicznych, przysądza się uprawnienia wynikające z art. 30, 31, 32 ust. 3, art. 33, 46, 47, 49, 50⁶¹⁾, 51, 58—60, 72, 73 i 86—91¹¹⁵⁾.

¹⁰⁸⁾ Przez art. 1 pkt 52 lit. d) ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰⁹⁾ W związku z art. 21 ust. 4 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450), która weszła w życie z dniem 15 listopada 1991 r.

¹¹⁰⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 138, poz. 681), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1996 r.

¹¹¹⁾ Dodany przez art. 8 pkt 3 lit. b) ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zmianie niektórych przepisów o świadczeniach z ubezpieczenia społecznego i o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U. Nr 5, poz. 33), która weszła w życie z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r.

¹¹²⁾ Dodany przez art. 3 pkt 2 ustawy powołanej w przypisie 110.

¹¹³⁾ W związku z art. 17 ustawy powołanej w przypisie 109.

¹¹⁴⁾ Dodany przez art. 1 pkt 53 ustawy powołanej w przypisie 2.

¹¹⁵⁾ Art. 89 i 91 utraciły moc — patrz przypisy 109 i 113.

¹⁰³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 50 ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 51 ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 52 lit. a) ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰⁶⁾ Dodany przez art. 1 pkt 52 lit. b) ustawy powołanej w przypisie 2.

¹⁰⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 52 lit. c) ustawy powołanej w przypisie 2.

Art. 91b. 1. Do nauczyciela zatrudnionego w wymiarze niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć nie stosuje się przepisów art. 54—61, 71, 72 i 86—91¹¹⁵⁾.

2. Do nauczyciela zatrudnionego w wymiarze nie niższym niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć w szkole niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej mają zastosowanie przepisy art. 6, 46, 50⁶¹⁾, 51, 59, 83 ust. 2 i 3, art. 86 i 88—91¹¹⁵⁾.

3. Zakres stosowania ustawy do nauczycieli zatrudnionych w szkołach oraz w placówkach oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe określają odrębne przepisy.

Art. 91c. 1. W zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy, nie uregulowanych przepisami ustawy, mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy.

2. Spory o roszczenia ze stosunku pracy nauczycieli, niezależnie od formy nawiązania stosunku pracy, rozpatrywane są przez sądy pracy.

Rozdział 12

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 92. (skreślony).¹¹⁶⁾

Art. 93. (skreślony).¹¹⁶⁾

Art. 94. 1. Nauczycieli zatrudnionych w szkołach lub organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w dniu wejścia w życie ustawy, którzy uzyskali na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów kwalifikacje naukowe i pedagogiczne do nauczania lub prowadzenia zajęć wychowawczych w szkołach określonego rodzaju i stopnia, uważa się za posiadających kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela lub wychowawcy w tych szkołach, choćby nie posiadali wykształcenia określonego w art. 9 ust. 1 pkt 1.

2. Dla absolwentów studiów nauczycielskich, którzy ukończą naukę w tych studiach po dniu wejścia w życie ustawy, w zakresie kwalifikacji naukowych i pedagogicznych stosuje się odpowiednio przepis ust. 1.

Art. 95. (skreślony).¹¹⁶⁾

Art. 96. 1. Nauczyciele mianowani na stałe na podstawie dotychczasowych przepisów stają się nauczycielami mianowanymi w rozumieniu ustawy.

2. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie mianowania do odwołania stają się nauczycielami mianowanymi w rozumieniu ustawy, jeżeli spełniają warunki określone w art. 10 ust. 2.

3. Nauczyciele zatrudnieni w dniu wejścia w życie ustawy na podstawie:

- 1) mianowania do odwołania i nie spełniający warunków określonych w art. 10 ust. 2,
- 2) mianowania na czas określony

stają się nauczycielami zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę w rozumieniu ustawy.

Art. 97. (skreślony).¹¹⁶⁾

Art. 98. (skreślony).¹¹⁶⁾

Art. 99. Nauczyciele, którym z uwagi na warunki pracy lub kwalifikacje przysługują na podstawie przepisów szczególnych określone uprawnienia lub świadczenia branżowe, zachowują te uprawnienia lub świadczenia nadal w zakresie obowiązującym w dniu wejścia w życie ustawy.

Art. 100. Świadczenia przysługujące nauczycielom w myśl postanowień ustawy mają zastosowanie od dnia 1 września 1981 r., chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 101. 1. Traci moc ustawa z dnia 27 kwietnia 1972 r. — Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz. U. Nr 16, poz. 114, z 1973 r. Nr 12, poz. 89 oraz z 1977 r. Nr 11, poz. 43) w zakresie dotyczącym nauczycieli.¹¹⁷⁾

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych, przewidzianych w niniejszej ustawie, nie dłużej jednak niż do dnia 31 lipca 1982 r., obowiązują przepisy dotychczasowe ze zmianami wynikającymi z ustawy.

Art. 102. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.¹¹⁸⁾

¹¹⁷⁾ W zakresie dotyczącym nauczycieli akademickich zatrudnionych w szkołach wyższych ustawa została uchylona przez art. 232 pkt 3 ustawy z dnia 4 maja 1982 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 14, poz. 113).

¹¹⁸⁾ Ustawa została ogłoszona dnia 1 lutego 1982 r.

¹¹⁶⁾ Przez art. 1 pkt 54 ustawy powołanej w przypisie 2.